

ADATOK A ZSOMBÓI LÁP ODONATA-FAUNÁJÁHOZ

Írta: MUHY JÁNOSNÉ és PÁLFI GYÖRGY

A zsombói láp faunájának a begyűjtését tanszékünk 1956 óta végzi. Munkánk eredményének egy részét az 1957-ben megjelent közleményünkben ismertettük (3).

Újabban a zsombói lápon gyűjtött szitakötők feldolgozását végeztük el, és az eredményekről az alábbiakban számolunk be.

A zsombói lápon 1956 és 1957-ben kora tavasztól késő őszig gyűjtöttük a szitakötőket. Az imagók gyűjtése mellett arra törekedtünk, hogy anyagunkat minél több lárva gyűjtésével tegyük teljessé. A lárvák begyűjtésével és meghatározásával kívántuk megállapítani azt, hogy melyek azok a fajok, amelyek számára a vizsgált lápvíz megfelelő ökológiai feltételeket biztosít és ezért a területre jellemzőnek tekinthetők.

Az imagók és a lárvák feldolgozása alapján összesen 23 *Odonata*-faj előfordulását sikerült megállapítanunk a zsombói lápterületen. Ezek a következők:

1. alrend: ZYGOPTERA SELYS.

a) család: *Calopterygidae* BUCHECKER.

Calopteryx splendens HARR.

b) család: *Agrionidae* (STEPH.) TILLYARD.

Lestes barbarus FABR.

Lestes viridis VANDERL.

Lestes dryas KIRBY.

Lestes sponsa HANSEN.

Ischnura elegans VANDERL.

Ischnura pumilio CHARP.

Enallagma cyathigerum CHARP.

Agrion ornatum SELYS.

Erythromma viridulum CHARP.

2. alrend: ANISOPTERA SELYS.

a) család: *Aeschnidae* JAC. u. BIANCHI.

Gomphus flavipes CHARP.

Aeschna affinis VANDERL.

Aeschna mixta LATR.

Anax imperator LEACH.

Anax parthenope SELYS.

b) család: *Libellulidae* (STEPH.) BURM.

Orthetrum albistylum SELYS.

Orthetrum cancellatum L.

Libellula depressa L.

Crocothemis erythraea BRULLE.

Sympetrum fonscolombei SELYS.

Sympetrum striolatum CHARP.

Sympetrum vulgatum L.

Sympetrum sanguineum MÜLLER.

A felsorolt 23 faj közül a leggondosabb gyűjtés mellett is mindössze 5 faj lárvájának az előfordulását sikerült megállapítanunk, Ezek a következők: *Aeschna affinis*, *Anax imperator*, *Anax parthenope*, *Orthetrum cancellatum*, *Crocothemis erythraea*.

A láp vizében több alkalommal megtaláltuk az *Aeschna juncea* lárváját is, de ugyanakkor az imagot nem sikerült megfigyelni.

Ezen hat determinálható lárván kívül ugyancsak több alkalommal gyűjtöttünk *Agrion* sp. és *Lestes* sp. lárvákat is.

A lárvák és az imagók mennyisége és előfordulásuk gyakorisága alapján úgy látjuk, hogy a zombói lápra elsősorban a következő fajok jellemzőek: *Aeschna affinis*, *Anax imperator*, *Anax parthenope*, *Orthetrum cancellatum*, *Crocothemis erythraea*, *Aeschna juncea*, valamint a *Lestes* és az *Agrion* fajok.

A begyűjtött fajok gyűjtési idejét az 1. sz. táblázat tünteti fel.

Ha a Zsombón gyűjtött *Odonata*-fajokat összehasonlítjuk a Szeged környékén végzett eddigi gyűjtések eredményeivel (1, 2, 7, 9), valamint Bátorliget *Odonata*-faunájával (8), akkor a következőket állapíthatjuk meg.

Szeged környéke faunájára nézve új adat a *Lestes dryas* zombói lápon való előfordulása.

Faunisztikai szempontból érdekes a *Lestes viridis* és a *Sympetrum fonscolombei* zombói lápon való előfordulása, mert e két fajt általában ritkának tartják, és az ország területén való előfordulásukról kevés adat van.

Nálunk ugyancsak ritka az északi, illetőleg hegyvidéki fajnak tartott *Aeschna juncea*. Az a tény viszont, hogy a zombói lápon éppen a lárvát sikerült begyűjtenünk, arra vall, hogy ennek a fajnak az előfordulása nem azért ritka nálunk, mert hegyvidéki, vagy északi, hanem, mert a fejlődése speciális ökológiai feltételekhez van kötve.

A zombói lápon gyűjtött *Odonata*-fajok közül különben az *Aeschna juncea* kívül még több olyan faj is akad, amelyeknek hegyvidéken való

előfordulása is gyakori. (4, 5, 6, 7). Ilyenek a következők: *Calopteryx splendens*, *Lestes barbarus*, *Lestes viridis*, *Lestes dryas*, *Ischnura pumilio*, *Ischnura elegans*, *Enallagma cyathigerum*, *Aeschna affinis*, *Aeschna mixta*, *Anax imperator*, *Orthetrum cancellatum*, *Libellula depressa*, *Sympetrum striolatum*, *Sympetrum sanguineum*.

1. sz. táblázat.

A faj neve	A gyűjtési idő													
	1956.							1957.						
	IV. 18.	V. 4.	VI. 18.	VII. 21.	VIII. 20.	IX. 8.	X. 4.	IV. 10.	V. 26.	VI. 12.	VII. 20.	VIII. 20.	IX. 12.	X. 30.
<i>Calopteryx splendens</i>		+		+					+					
<i>Lestes barbarus</i>				+							+			
<i>Lestes viridis</i>					+							+		
<i>Lestes dryas</i>					+							+		
<i>Lestes sponsa</i>				+				+						
<i>Ischnura elegans</i>				+						+				
<i>Ischnura pumilio</i>												+		
<i>Enallagma cyathigerum</i>													+	
<i>Agrion ornotum</i>	+													
<i>Erythromma viridulum</i>												+	+	
<i>Gomphus flavipes</i>					+									
<i>Aeschna affinis</i>						+	+				+			
<i>Aeschna mixta</i>							+			+				
<i>Anox imperator</i>		+							+					
<i>Anax parthenope</i>		+							+					
<i>Orthetrum albistylum</i>			+								+			
<i>Orthetrum cancellatum</i>			+								+			
<i>Libellula depressa</i>						+	+					+	+	+
<i>Crocothemis erythraea</i>				+	+		+				+	+	+	+
<i>Sympetrum fonscolombei</i>			+											
<i>Sympetrum striolatum</i>											+			
<i>Sympetrum vulgatum</i>				+										
<i>Sympetrum sanguineum</i>								+			+		+	

Az általunk begyűjtött és megfigyelt fajok közül a batorligeti előfordulásuk alapján a következő 9 fajt tekinthetjük olyanoknak, amelyek a lápok Odonata-faunájának alkotó elemei: *Calopteryx splendens*, *Lestes barbarus*, *Lestes viridis*, *Lestes dryas*, *Lestes sponsa*, *Aeschna affinis*, *Libellula depressa*, *Sympetrum striolatum*, *Sympetrum sanguineum*.

Úgy látszik, hogy a többi fajok, amelyek Szeged és az ország más területén is gyakoriak nem a zombói lápon találják meg fejlődésük feltételeit, hanem más típusú vizekből (Tisza, csatornák, tavak) repülő életmódjuk következtében kerültek gyűjtőterületünkre. Ezt a feltevésünket támasztja alá az is, hogy ezeknek a fajoknak a lárváit eddig nem sikerült megtalálni a zombói láp vizében. Többek között ilyen pl. a *Calopteryx splendens*, amelyről úgy tudjuk, hogy elsősorban folyóvizek mellett találja meg életfeltételeit. Lehetséges, hogy az általunk gyűjtött példányok éppen a Tisza mentéről kerültek el gyűjtőterületünkre.

A begyűjtött szitakötő fajok közül tavasztól késő őszig mindig igen magas egyedszámban figyeltük meg a *Lestes barbarust*. Április hónapban a *Lestes sponsa* repült tömegesen. Gyűjtésünk idején (1. sz. táblázat) ugyancsak elég magas egyedszámban előforduló fajok voltak még a következők: *Aeschna affinis*, *Aeschna mixta*, *Orthetrum cancellatum*, *Libellula depressa*, *Crocothemis erythraea*, *Sympetrum sanguineum*.

IRODALOM

1. *Fudakowski, J.*: Notizes zur Odonaten-Fauna von Jugoslawia, Romänien, und Ungarn. (Fragmenta Faunistica Musei Zoologici Polonici Warsava. Tom. I. 15., II. 15).
2. *Kohaut Rezső*: A magyarországi szitakötő-félék természetrajza. (Budapest, 1896. pp. 78).
3. *Muhy Jánosné—Pálfi György*: Adatok a zombói láp faunájához. (Pedagógiai Főiskola Évkönyve, Szeged, 1957. p. 101—109).
4. *Sátori József*: Adatok a Bükk-hegység rovarfaunájának ismeretéhez. (Állattani Közlemények, XXXV. 1938. 1. sz. p. 51—61).
5. *Sátori József*: Adatok a Bükk és Mátra rovarfaunájához. (Állattani Közlemények, XXXVI. 1939. 3—4. sz. p. 156—168).
6. *Sátori József*: Neuropteroideák kelet-magyarországi és erdélyi élőhelyeiről. (Fauna Hungarica Annales Hist.-Nat. Musei Nationalis Hungarici. 1944. p. 54—87).
7. *Újhelyi Sándor*: A Természettudományi Múzeum magyar gyűjtőktől származó közép-európai szitakötő gyűjteményének faunisztikai adatai. (Rovartani Közlemények, 1955. Tom. VIII. No. 2. p. 17—44).
8. *Újhelyi Sándor*: Bátorliget szitakötő-faunája. Odonata. (Bátorliget élővilága. 1953. p. 185—186).
9. *Wéber Mihály*: Adatok az Odonatak életének és szervezetének ismeretéhez. (Szeged, 1941. pp. 49).

ДАННЫЕ К СТРЕКОЗИНОЙ ФАУНЕ ЖОМБОВСКОГО БОЛОТА

Мухине, И. Хорват и Дь. Пальфи

Жомбовское болото простирается на восемь километров от Кишкундоржмы, близ к шоссе Сегед—Форрашкút. Территория его 36 кадастровых хольдов. В лимнологическом отношении оно является осоковым болотом.

На этой области в 1956 и 1957 г. были собраны авторами стрекозы и стрекозиные личинки. На основании обработки собранного материала они установили нахождение 23 стрекозиных видов на территории жомбовского болота (табл. 1). На основе сопоставления с венгерскими данными авторы считают характерными для венгерских альфельдских осоковых болот следующие виды: *Calopteryx splendens*, *Lestes barbarus*, *Lestes viridis*, *Lestes dryas*, *Lestes sponsa*, *Aeschna affinis*, *Libellula depressa*, *Sympetrum striolatum*, *Sympetrum sanguineum*.

EIN BEITRAG ZUR ODONATEN-FAUNA DES ZSOMBÓER MOORES

Von

Frau J. MUHY und GY. PÁLFI

Das Zsombóer Moor erstreckt sich etwa 8 km von Kiskundorozsma entfernt in der Nähe der Landstrasse Szeged—Forrákút auf einer Fläche von 36 Katastral-Joch. In limnologischer Hinsicht stellt es ein Wiesenmoor dar.

Verfasser haben hier in den Jahren 1956 und 1957 *Odonaten* und *Odonaten-larven* gesammelt. Die Aufarbeitung des eingeholten Materials liess das Vorkommen von 23 *Odonatenarten* feststellen (Tabelle 1). Auf Grund eines Vergleiches mit den ungarischen Literaturangaben halten Verfasser folgende Arten für die Wiesenmoore der Ungarischen Tiefebene (Alföld) für charakteristisch: *Calopteryx splendens*, *Lestes barbarus*, *Lestes viridis*, *Lestes dryas*, *Lestes sponsa*, *Aeschna affinis*, *Libellula depressa*, *Sympetrum striloatum* und *Sympetrum sangiuneum*.